

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LIPTOVSKÝ MICHAL NA ROKY 2016 – 2020

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Liptovský Michal na roky 2016 – 2020

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) obce Liptovský Michal na roky 2016-2020
Územné vymedzenie:	Obec Liptovský Michal
Kód kat. územia:	832693
Územný plán obce schválený áno/nie:	Nie
Dátum schválenia PHSR:	PHSR obce Liptovský Michal na obdobie 2016-2020 schválený uznesením Obecného zastupiteľstva v Liptovskom Michale č./2016 dňa
Dátum platnosti:	do 31.12.2020
Verzia:	1.0
Dátum spracovania:	2015
Spracovateľ:	OZ Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov

Obsah

Úvod	5
Časť 1 - Analytická časť.....	6
Časť 1.A - Analýza vnútorného prostredia	6
Demografický potenciál	6
Ekonomický rozvoj	7
Samospráva	9
Vzdelávanie	10
Kultúra	10
Šport	11
Voľný čas	11
Bývanie	11
Zdravotníctvo	12
Životné prostredie	12
Dopravná infraštruktúra.....	13
Technická infraštruktúra	14
Informačná infraštruktúra.....	14
Matica vplyvu	15
Časť 1.B - Analýza vonkajšieho prostredia	16
STEEP analýza	16
Analýza konkurencie	17
Časť 1.C - Zhodnotenie súčasného stavu územia.....	18
Vízia a posúdenie súčasného stavu	18
Vízia obce	18
Analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození	18
Zhodnotenie hlavných disparít a faktorov rozvoja.....	20
Časť 2 - Strategická časť	22
Časť 3 – Programová časť.....	23
Súlad cieľov Programu rozvoja obce Liptovský Michal s cieľmi SR a Žilinského kraja	28
Časť 4 - REALIZAČNÁ ČASŤ	31
Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR	31

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Liptovský Michal na roky 2016 – 2020

Komunikačná stratégia.....	31
Systém monitorovania a hodnotenia.....	32
Akčný plán na rok 2016.....	33
Časť 5 - FINANČNÁ ČASŤ	35
Možnosti financovania	35
Indikatívny finančný plán	35
Plán viaczdrojového financovania.....	36
Príloha 1	38
Ex-post hodnotenie realizácie PHSR za minulé obdobie.....	38
Príloha 2	39
Problémové analýzy obce	39

Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (skrátene PHSR alebo Program rozvoja obce) je strednodobý strategický dokument, ktorý určuje komplexnú predstavu o budúcnosti rozvoja obce. Bol spracovaný na základe zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z.z.. Garantom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je obecná samospráva, užívateľmi programu sú všetci občania, podnikatelia, súčasné a budúce inštitúcie v obci.

Realizácia Programu rozvoja obce je podmienkou zlepšenia kvality života obyvateľov obce, ktorí tu nie sú postavení do pasívnej úlohy, ale ako partneri.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sa tvoril v roku 2015. Na identifikovaní vízie, slabých a silných stránok, príležitostí a ohrození obce, posúdení vplyvu inštitúcií v obci, analýze konkurencie pracovala obecná skupina počas troch workshopov pod vedením spracovateľa PHSR – OZ Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov. Výsledkom je programový dokument, ktorý sa opiera o potenciál obce, jej aktuálne potreby a možnosti.

Časť 1 - Analytická časť

Časť 1.A - Analýza vnútorného prostredia

Demografický potenciál

Počet obyvateľov obce v rokoch 2006 až 2014 pomaly rástol, a to vďaka prirodzenému prírastku aj prírastku sťahovaním. Počet obyvateľov obce v roku 2014 bol 302.

Tab. 1 Počet obyvateľov v rr. 2006 - 2014

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyv.	279	280	283	291	293	296	296	300	302

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tab. 2 Prirodzený prírastok / úbytok obyvateľstva v rr. 2006 - 2014

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet živonarodených detí	3	5	4	3	5	1	2	3
počet zomretých	1	1	1	3	3	2	2	3
prirodzený prírastok	2	4	3	0	2	1	0	0

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tab. 3 Migrácia obyvateľstva - prírastok (úbytok) obyvateľstva v rr. 2006 - 2014

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Priťahovalí	4	1	8	3	5	4	6	7
Vysťahovalí	5	2	3	1	3	3	2	5
Prírastok (úbytok) sťahov.	-1	-1	5	2	2	1	4	2

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tab. 4 Celkový prírastok (úbytok) obyvateľstva v rr. 2006 - 2014

Ukazov./rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Prirodzený prírastok	2	4	3	0	2	1	0	0
Migrácia	-1	-1	5	2	2	1	4	2
Celkový prírastok	1	3	8	2	4	2	4	2

Zdroj: Štatistický úrad SR

Ekonomický rozvoj

Zamestnanosť a podnikanie

V obci Liptovský Michal je stav podnikateľských subjektov z pohľadu dlhodobého vývoja vyrovnaný. Ide o menšiu obec s menším počtom pracovných príležitostí. Obyvatelia preto zväčša za prácou dochádzajú buď do okolitých obcí, alebo miest - Ružomberok a Liptovský Mikuláš. Keďže obec má strategicky výhodnú polohu vzhľadom k termálnemu kúpalisku Bešeňová a iným turistickým atrakciám, vzniká tu priestor možnosti rozvoja cestovného ruchu a ubytovacích subjektov. Výhodou je aj to, že sa obec nachádza v blízkosti diaľnice D1.

Tab. 5 Právnické osoby pôsobiace v obci a v okrese Ružomberok

Názov územia	Organizácie zamerané na tvorbu zisku							Neziskové organizácie spolu
	spolu	z toho						
		akciové spoločnosti	spoločnosti s ručením obmedz.	družstvá	štátne podniky	obecné podniky	ostat. ziskovo orient. jednotky	
Okres Ružomberok	1 058	45	937	16	-	x	38	528
Liptovský Michal	1	-	1	-	-	x	-	3

Zdroj: Štatistický úrad SR (MOŠ 2012)

Tab. 6 Fyzické osoby pôsobiace v obci a v okrese Ružomberok

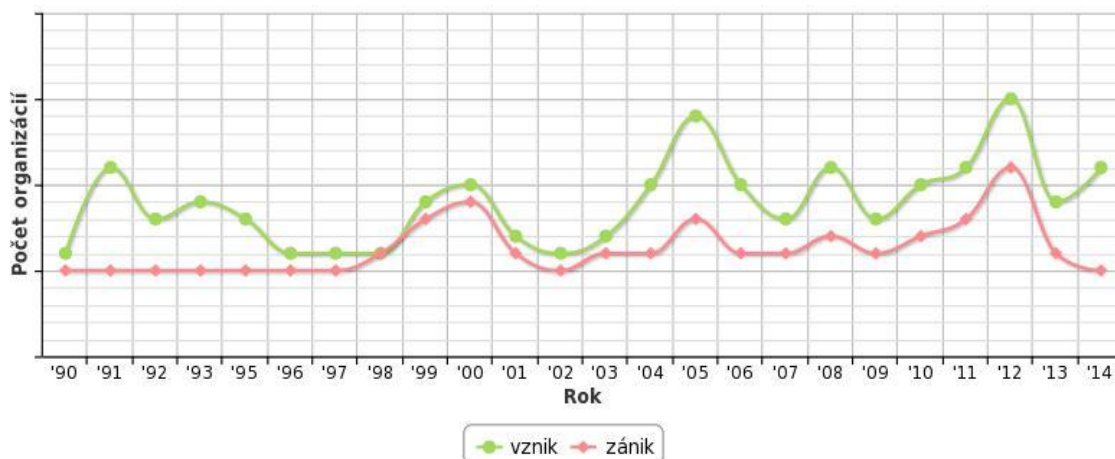
Názov územia	Fyzické osoby spolu	v tom		
		živnostníci	slobodné povolania	súkromne hospodáriaci roľníci
Okres Ružomberok	3 926	3 653	198	75
Liptovský Michal	19	18	-	3

Zdroj: Štatistický úrad SR (MOŠ 2012)

Najvýznamnejšie podniky v obci:

- Potraviny – Lýdia Sárená,
- Tlačiareň Preset– Jaroslav Bendík,
- Penzión Mirabel – Jaroslav Hurtešák,
- Stolárska dielňa – Stanislav Trnovský,
- Predaj paliem - Milan Král.

Trend vzniku a zániku organizácií od roku 1990

Zdroj: <http://naseobce.sk/mesta-a-obce/2627-liptovsky-michal/firmy-a-organizacie>

Aktívnych organizácií: 36.

Všetkých organizácií: 67.

Tab. 7 Podniky v obci podľa veľkostnej štruktúry zamestnancov

Veľkosť podniku podľa počtu zamestnancov	Počet k 31.12.2005	Počet k 31.12.2014
0-19	5	5
20-49	-	-
50-249	-	-
250 a viac	-	-
nezistený	-	-

Zdroj: Štatistický úrad SR

Nezamestnanosť

V obci Liptovský Michal sa v rokoch 2011-2014 nezamestnanosť mierne zvýšila (o 2 osoby).

Tab. 8 Evidovaní uchádzači o zamestnanie v rr. 2011 - 2014

Rok	2011	2012	2013	2014
Muži	14	11	13	19
Ženy	12	14	12	9
Spolu	26	25	25	28

Zdroj: Štatistický úrad SR

Samospráva

Starostka: Elena Tuková

Počet poslancov: 5

Ivan Janči

Katarína Vevericová

Mária Jánošová

Věra Martonová

Matej Malenka

Komisie Obecného zastupiteľstva:

Komisia pre kultúru a šport,

Komisia pre Eurofondy a strategické plánovanie,

Komisia pre verejný záujem,

Komisia pre verejný poriadok,

Komisia pre životné prostredie,

Komisia pre verejné obstarávanie.

Počet pracovníkov Obecného úradu: 2.

Budova Obecného úradu – je potrebná rekonštrukcia strechy.

Obecný rozpočet v rr. 2012-2014 hospodáril s kladným hospodárskym výsledkom. Kapitálové výdavky tvorili v rôznych rokoch rôzne percento celkových výdavkov (Tab. 9) a boli čerpané na projektovú dokumentáciu, pozemky pod miestnu komunikáciu a rozšírenie verejného osvetlenia.

Tab. 9 Obecný rozpočet v rr. 2012-2017

	Skutočnosť 2012	Skutočnosť 2013	Skutočnosť 2014	Schválený 2015	Schválený 2016	Schválený 2017
Príjmy	74 641,76	64 970,37	70 344,77	64 937,00	64 937,00	64 937,00
Výdavky	66 029,02	64 256,46	70 248,15	58 515,00	46 265,00	46 265,00
Kapitálové výdavky	6 003,00	220,00	3 850,00	2 000,00	0	0
Podiel kapitálových výdavkov na celkových výdavkoch v %	9,1	0,3	5,5	3,4	0	0

Zdroj: Obecný rozpočet Liptovský Michal

Počet podaných projektov za posledných 5 rokov: 15.

Počet realizovaných projektov za posledných 5 rokov: dva v sume 143 000 €.

Partnerské obce – žiadne.

Vzdelávanie

V obci sa nenachádza materská ani základná škola.

Kultúra

Kultúrne zariadenia v obci, ich stav:

- kultúrny dom – potrebná výmena 6 okien a dverí, zateplenie, zníženie stropu, zateplenie, kúrenie,
- knižnica - umiestnená v kultúrnom dome, je potrebné zväčšenie priestorov.

Záujmové združenia, skupiny pôsobiace v kultúre - nie sú.

Kultúrne podujatia organizované obcou – 5/rok. Bolo by možné organizovať aj viac, avšak v zime nie je zabezpečené kúrenie v kultúrnom dome.

Tab. 10 Prehľad najvýznamnejších pravidelných kultúrnych podujatí v obci

Názov kultúrneho podujatia	Organizátor	Mesiac
Svätenie domácností	Cirkev	Január
Bursa	Obec	Február
JOS-ka I. (Jarná občianska sobota)	Obec	Apríl
Deň matiek	Obec	Máj
Výlet do zahraničia 1-4 dňový	Obec	Máj-jún
Deň detí a deň otcov	Obec	Jún
Posedenie s dôchodcami spojené s uvítaním do života	Obec	Október
JOS-ka II. (Jesenná občianska sobota)	Obec	Október
Katarínske popoludnie	Obec	November
Mikuláš	Obec	December
Spievanie na štedrý večer	Obec	December
Výlet pre deti	Obec	1x ročne

Kultúrne pamiatky:

Kostol sv. Michala – stav dobrý (2.pol. 13. storočia),

Drevená zvonica – pri kostole sv. Michala – stav dobrý (17. storočie).

Šport

Športové zariadenia v obci nie sú, je však potrebné futbalové aj multifunkčné ihrisko.

V obci je možnosť jazdy na koni.

Združenia pôsobiace v športe v obci nie sú.

Pôsobí tu dobrovoľný hasičský zbor.

Športové podujatia organizované obcou - 2/rok (nepravidelné).

Voľný čas

V obci pôsobia tieto spolky:

- Jednota dôchodcov Slovenska,
- Erko – kresťanské spoločenstvo detí.

V obci je jedno detské ihrisko - čiastočne funkčné.

Bývanie

Obec nerealizovala individuálnu bytovú výstavbu. Väčšina bytových jednotiek v obci bola postavená pred rokom 1990 (Tab. 11).

Tab. 11 Bytový fond podľa veku budovy v obci

Bytový fond podľa veku budovy v Liptovskom Michale (počet bytov)		
Obdobie výstavby	Byty podľa typu budovy spolu	%
Do 1919	1	0,97
1920-1945	8	7,76
1946-1970	34	32,98
1971-1980	13	12,61
1981-1990	8	7,76
1991-2001	1	0,97
2002-2015	5	4,85
Nezistené	27	26,19
Spolu	97	100

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov – Štatistický úrad SR

Tab. 12 Obývanosť bytov v obci

Obývanosť bytov (Spolu)	Obývané byty	Neobývané byty	Nezistené
119	97	21	1

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov – Štatistický úrad SR

Tab. 13 Prehľad o zariadeniach občianskej vybavenosti v obci

Zariadenia občianskej vybavenosti	Áno/Nie
Predajne potravinárskeho tovaru	Áno
Predajne zmiešaného tovaru	Nie
Predajňa pohonných látok	Nie
Strediská služieb	Nie
Pohostinské odbytové stredisko	Nie
Hotel, penzión	Áno
Knižnica	Áno
Bankomat	Nie
Kostoly	Áno
Pošta	Nie
Domy smútku	Nie
Cintorín, urnové háje, rozptylové lúčky	Áno

Zdroj: Obecný úrad

Turistická ubytovňa (bývalá stará fara) –je potrebná úplná rekonštrukcia.

Zdravotníctvo

V obci nie sú žiadne zdravotnícke zariadenia. Občania využívajú zdravotné stredisko v obci Liptovská Teplá.

Životné prostredie

Klíma

Obec Liptovský Michal sa nachádza v miernej klíme, vlhkej s chladnou alebo studenou klímou až mierne chladnou klímou. Priemerné teploty značne kolíšu. Na území prevládajú západné a severozápadné vetry.

Komunálny odpad

Množstvo komunálneho odpadu ročne: 70 t. Zložky komunálneho odpadu, ktoré sa triedia: papier, sklo, plasty, elektronický odpad, batérie, ich množstvo od roku 2012 rastie (Tab. 14).

Tab. 14 Množstvo vytriedených zložiek v rr. 2012 - 2014 (v tonách)

	2012	2013	2014
Sklo	3,66	4,95	4,65
Plast	1,57	1,75	1,37
Papier	8,05	12,19	9,32
Kovy	1,32	1,38	1,46
Elektronický odpad	0,15	0,02	0,13

Zdroj: Obecný úrad

V obci nexistuje skládka, zberný dvor ani kompostáreň.

Počet likvidovaných čiernych skládokročne za posledných 5 rokov: 2.

Oddychový parčík je momentálne vo výstavbe, avšak je prerušená pre nedostatok prostriedkov.

Tab. 15 Pozemky v obci

Druh pozemku	Výmera m ²
Poľnohospodárska pôda	1 069 923
Orná pôda	656 645
Chmeľnica	0
Vinica	0
Záhrada	38 697
Ovocný sad	17 737
Trvalý trávnatý porast	356 844
Nepoľnohospodárska pôda	525 042
Lesný pozemok	0
Vodná plocha	28 669
Zastavaná plocha a nádvorie	345 590
Ostatná plocha	150 783
Celková výmera	1 594 965

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov – Štatistický úrad SR

Dopravná infraštruktúra

Obec je z každej strany oklieštená dopravnou infraštruktúrou, čo bráni akémukoľvek rozvoju. Zo severnej strany je to diaľnica D1, z južnej strany železničná trať, zo západnej strany štátna cesta 1/18.

Časť obce je odrezaná železnicou a vedie do nej iba úzky podjazd. Hasiči musia absolvovať dlhú obchádzku po poľných cestách. V zime majú veľké problémy s prístupom aj ďalší záchranári. Paradoxne, okolo obce sú samé cesty, ale dopravná dostupnosť do obce nie je ani zďaleka ideálna. Železničná stanica je až v Liptovskej Tepeli. Železničná trať prechádza cez obec, zastávka tu však nie je.

V obci sú cesty III. Triedy. Ich stav je zlý, sú na nich výmole, výtlky, bežná údržba už nepostačuje, je potrebná úplná rekonštrukcia. Cesta za „tunel“ je v katastrofálnom stave. Samotný tunel popod železnicu tvorí neprekonateľnú bariéru medzi časťou obce „za tunelom“ a ostatnou časťou. Neprejdú tam žiadne väčšie stavebné mechanizmy, voz pre odvoz TKO, požiarne autá, ani poľnohospodárske mechanizmy. Potrebné je bezodkladne riešiť tunelové teleso. Náhradným spôsobom, iným prechodom.

Cyklochodníky neexistujú.

Statická doprava: nie sú vyčlenené parkovacie plochy na verejných priestranstvách, priestory sú, len si vyžadujú úpravy (spevniť plochy, vyasfaltovať alebo opatriť zámkovou dlažbou, odvodniť a pod.)

Dĺžka miestnych komunikácií je 3,4 km, z toho 2,1 bezprašné.

Počet mostov v obci: 5.

Pešia doprava - v obci chýbajú chodníky.

Technická infraštruktúra

Obec je napojená na verejný vodovod. Rozvodná sieť plynu však v obci nie je vybudovaná. Pitná voda je do skupinového vodovodu (z roku 1985) privedená z vodného zdroja Demänovská dolina a využíva existujúce rozvody, nakoľko bol vodný zdroj Dúbrava kvôli prekročenej hranici obsahu antimónu zakázaný hygienikom. Vodovod spravuje Vodárenská spoločnosť, a.s. Ružomberok. Celková dĺžka vodovodu v obci je 1,534 km. Okrem tohto vodovodu sú využívané i spádové vodovody.

Väčšina obce je napojená na kanalizáciu. Vlastní aj ČOV, ktorú má v prevádzke Vodárenská spoločnosť, a.s. Ružomberok. Momentálne sa pripravuje prepojenie michalskej ČOV na ČOV v Liptovskej Tepłej. Počet prípojok na kanalizačnú sieť podľa MOŠ 2012 je 79.

Informačná infraštruktúra

Obec prevádzkuje internetovú stránku: www.liptovskymichal.sk.

Drôtový rozhlas – je potrebná rekonštrukcia.

V obci chýba vysokorýchlostný internet.

Matica vplyvu

Maticu vplyvu spracovala pracovná skupina obce na 3. workshope. Matica vplyvu rozdeľuje inštitúcie v obci podľa ich vplyvu a právomocí, ktoré majú vo vzťahu k realizácii PHSR. Inštitúcie, ktoré majú vysokú mieru právomocí alebo vplyvu, by sa pri realizácii PHSR mali stať partnermi, alebo samotnými realizátormi jednotlivých aktivít. Výsledky získané v tejto matici sú zohľadnené pri akčnom plánovaní.

Tab. 16 Matica vplyvu inštitúcií na realizáciu PHSR

		Miera právomocí	
		Vysoká	Nízka
Miera vplyvu	Vysoká	Obec	Občianske združenia Mesto Ružomberok Dobrovoľný hasičský zbor Podnikatelia Farnosť
	Nízka	-	Jednota dôchodcov Slovenska ERKO

Časť 1.B - Analýza vonkajšieho prostredia

STEEP analýza

Súčasťou analýzy vonkajšieho prostredia je tzv. analýza STEEP faktorov, ktorá sleduje vplyv faktorov v sociálnej, technologickej, ekonomickej, environmentálnej a politickej oblasti. Sú to faktory, ktoré pôsobia na širšej ako obecnej úrovni, pričom majú vplyv na ďalší rozvoj obce. Súhrn vonkajších faktorov v metodike STEEP analýzy uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab. 17 STEEP analýza - vplyv sociálnych, technologických, ekonomických, ekologických a politických faktorov vonkajšieho prostredia na rozvoj obce

SOCIÁLNO-KULTÚRNE	TECHNOLOGICKÉ	EKONOMICKÉ	ENVIROMENTÁLNE	POLITICKO-PRÁVNE
Starnutie populácie	Rýchly vývoj techniky a technológií	Dopady ekonomickej krízy	Priemysel je zdrojom znečistenia životného prostredia v celosvetovom meradle	Európske štrukturálne fondy na roky 2014-2020
Migrácia obyvateľov za štúdiom a prácou do zahraničia	Zlepšuje sa prístup k informáciám, komunikačné možnosti medzi ľuďmi a inštitúciami sa menia, rozvíja sa spolupráca na diaľku	Zmena podielu na výnose dane z příjmov fyzických osôb na 68,5 % pre samosprávy s prognózou na úroveň 70,3 %	Zmena klímy - celkové oteplenie, extrémne zrážky, veterné smršte, extrémne teplé letné obdobia	Zhoršovanie podnikateľského prostredia v SR
Rýchle životné tempo, viac stresu	Deti a mládež častejšie trávia voľný čas pri počítači ako pri hrách s vrstovníkmi	Medziročný nárast HDP na 1 obyvateľa	Narastá environmentálne povedomie občanov	Vymožiteľnosť práva – nedôvera občanov a podnikateľov
Uzatváranie sa do seba, do svojich rodín a domovov	Technika umožňuje nové možnosti prezentácie a marketingu	Priaznivý vývoj referenčných úrokových sadzieb Euribor		Nárast štátnej byrokracie
Pasívne trávenie voľného času v niektorých rodinách	Narastá individuálne zabezpečenie ciest do zahraničia pomocou internetu	Počet návštevníkov Slovenska sa znižuje.		Najvyššiu dôveru medzi občanmi majú spomedzi inštitúcií mimovládne organizácie (40 % občanov)
Rozvoj komunitných aktivít a účasti občanov na verejnom živote	Nárast využívania sociálnych sietí			Štátna sociálna politika pre sociálne ohrozené skupiny

	Technológie poskytujú možnosť šetrenia prírodnými zdrojmi			
--	---	--	--	--

Zdroj: Vlastné spracovanie

Analýza konkurencie

Obecná pracovná skupina na 3. workshope hľadala konkurenčné výhody a nevýhody svojej obce v troch oblastiach: rast počtu obyvateľov v obci, rast cestovného ruchu a rast zamestnanosti.

1. Rast počtu obyvateľov a ich spokojnosť

Konkurenčné obce majú lepšie materiálne zabezpečenie športovísk a kultúrnych domov.

Za konkurenčnú výhodu obce Liptovský Michal považujeme ochotu detí a mládeže spolupracovať s obcou.

2. Rast počtu turistov a ponuka pre cestovný ruch

Konkurenčné obce poskytujú popri ubytovacích viac ostatných služieb – napr. reštauračné služby, požičovne náradia.

Konkurenčnou výhodou obce Liptovský Michal je ubytovanie pre turistov.

3. Rast zamestnanosti a podnikania

Konkurenčné obce majú lepšie možnosti rozvoja.

Našou konkurenčnou výhodou je to, že máme menšiu komunitu a ochotu pomôcť si navzájom.

Časť 1.C - Zhodnotenie súčasného stavu územia

Vízia a posúdenie súčasného stavu

Vízia a posúdenie súčasného stavu v obci pomocou analýzy silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození boli pripravené na workshope obcí dolného Liptova, organizovanom spracovateľom programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja týchto obcí, Občianskym združením Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov.

Vízia obce

Vízia obce je vyjadrením želania, aká bude naša obec o 10 rokov. Vízia by mala byť všeobecná a stručná, vystihujúca ideálny stav. Na druhej strane by mala byť špecifická, vyjadrujúca reálne možnosti obce.

Vízia obce Liptovský Michal do roku 2025

Želáme si, aby v roku 2025 bola obec Liptovský Michal:

- bezpečná, čistá, komunitná a živá,
- kultúrne zaujímavá a turisticky atraktívna,
- rozvíjajúca sa.

Analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození

Analýza silných, slabých stránok, príležitostí a ohrození (analýza SWOT) pomenúva hlavné charakteristiky vnútorného prostredia (silné a slabé stránky) a vonkajšieho prostredia (príležitosti a ohrozenia) obce.

Silnými stránkami sú pozitíva, ktoré sú v obci, všetko to, na čo sme v obci hrdí, čo by sme ukázali návštevníkom. O silné stránky sa budeme môcť oprieť pri napĺňaní vízie.

Slabými stránkami sú negatíva, ktoré sú v obci, všetko to, čo nám nefunguje tak, ako by sme chceli, na čo nie sme hrdí. Je však potrebné, aby sme si pomenovali aj tieto stránky, aby sme ich mohli zlepšiť a tak naplniť víziu.

Príležitosťami a ohrozeniami sú všetky rozhodnutia a trendy, ktoré pôsobia vo vonkajšom prostredí, teda mimo obce - v regióne, v kraji, na Slovensku, v EÚ, vo svete. Môžu to byť spoločenské trendy, politické rozhodnutia, legislatíva, smery vývoja techniky a technológií, environmentálne, ekonomické vplyvy apod. Príležitosťami sú tie vonkajšie vplyvy, ktoré budeme

môť využiť v prospech rozvoja obce, pre naplnenie vízie. Ohrozeniami sú zasa tie vonkajšie vplyvy, ktoré na rozvoj obce a napĺňanie vízie budú pôsobiť negatívne.

Tab. 18 Analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození obce Liptovský Michal

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - pekná príroda, - možnosť ubytovania v súkromí, - šikovní ľudia – remeslá atď., - mladí ľudia, ktorí sú ochotní spraviť niečo pre obec aj formou dobrovoľníckej práce, - história obce (kostol, tradícia výroby papiera, zápalkáreň), - malá, ale aj napriek tomu sebestačná obec, nezaťažaná úvermi a pôžičkami, - kultúrne pamiatky – kostol, zvonica, - pomerne tichá obec. 	<ul style="list-style-type: none"> - nevyhovujúci priestor na kultúrne podujatia, - chýbajú záujmové aktivity pre mládež, - nedostatok služieb v obci, - zlý stav strechy na obecnom úrade a kultúrneho domu, - kostol – kultúrna pamiatka v zlom stave, - stará fara (neobývaný obecný priestor), nevyužitá, bez rekonštrukcie, - žiadne stavebné pozemky a s tým súvisiaca možnosť rozrastania sa obce, - nedostatok finančných prostriedkov potrebných na rekonštrukciu niektorých budov a neúspešné žiadosti o finančné dotácie, - niektoré cesty potrebujú rekonštrukciu, - železnica, ktorá rozdeľuje obec a vedie cez ňu iba úzky podjazd, - niekedy nezáujem občanov o veci verejné.
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - výhodná geografická poloha na Liptove, - turistický ruch na Liptove a blízkosť Bešeňovej, - v blízkosti známe termálne kúpele – Lúčky, Bešeňová - dobrá dostupnosť z diaľnice, vlaku, - eurofondy, štátne dotácie, dary, - nové výzvy na podávanie projektov. 	<ul style="list-style-type: none"> - prílišná pretechnizovaná doba – „počítačová“, - ľudská ľahostajnosť, - politická ľahostajnosť – ľahostajnosť politikov a dianie v obciach, - smetisko pri Partizánskej Ľupči (postavené firmou MONDI), - hluk z diaľnice a vlaku, - nedostatok finančných prostriedkov zo zdrojov mimo obce (mesto, kraj), - ohraničenie obce z každej strany (diaľnica, železnica, štátna cesta 1/18) a s tým súvisiaca nemožnosť novej výstavby domov.

Zhodnotenie hlavných disparít a faktorov rozvoja

Disparity identifikujú hlavné prekážky v rozvoji obce smerom k naplneniu vízie. Zdrojom pre určenie disparít je porovnanie slabých stránok a ohrození.

Faktory rozvoja sú charakteristiky obce alebo vonkajšieho prostredia, ktoré budú podporovať ďalší rozvoj obce smerom k naplneniu vízie. Zdrojom pre určenie faktorov rozvoja je porovnanie silných stránok a príležitostí.

Disparity

- Nevyhovujúci priestor na kultúrne podujatia, chýbajúce záujmové aktivity pre mládež, nezaujímajú občanov o veci verejné brzdia komunitný rozvoj, ako aj nápady a spoločné aktivity samosprávy a občanov pre rozvoj obce.
- Nevyužitý obecný priestor (stará fara), žiadne stavebné pozemky, nedostatok finančných prostriedkov potrebných na rekonštrukciu niektorých budov, neúspešné žiadosti o finančné prostriedky a ohraničenie obce z každej strany (diaľnica, železnica, štátna cesta 1/18) obmedzujú možnosť rozrastania sa obce.

Faktory rozvoja

- Mladí ľudia, ktorí sú ochotní spraviť niečo pre obec aj formou dobrovoľníckej práce je dobré východisko pre ich zapojenie do rozvoja obce.
- História obce (tradícia výroby papiera, zápalkáreň), pekná príroda, možnosť ubytovania v súkromí, šikovní ľudia – remeslá atď., kultúrne pamiatky – kostol, zvonica – to všetko je vhodný počiatočný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, umocnený dobrou dostupnosťou z diaľnice a železnice, blízkosťou známych termálnych kúpeľov Lúčky a Bešeňová a možnosťou využívania značky Liptov.
- Obecný rozpočet nezaťažený úvermi je dobrou podmienkou pre získanie externých finančných prostriedkov z grantov.

Pravedpodobnosť vyskytnutia sa zdrojov rizík odhadla obecná pracovná skupina na workshope (Tab. 19). 3.

Tab. 19 Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík

Druh rizika	Zdroj rizika	Objekt rizika	Nežiaduce dôsledky	Pravde-podobnosť
Individuálne	Nedôsledný prístup Obce alebo Obecného úradu k realizácii PHSR a k získavaniu vonkajších zdrojov Nezáujem partnerov o spoluprácu na realizácii PHSR	Realizácia PHSR	Stagnácia	Nízka
Technické	Neúspešnosť v získaní financií z vonkajších zdrojov na realizáciu opatrení PHSR	Realizácia príslušných opatrení	Stagnácia	Vysoká
Ekologické	Nečakane zhoršujúce sa klimatické podmienky	Nedostatočný vplyv príslušných opatrení zameraných na adaptáciu na zhoršovanie klímy	Nepriaznivé podmienky na život, poškodenie majetku	Nízka
Sociálne	Odchod obyvateľov v produktívnom veku za prácou do iných regiónov alebo krajín, nedostatok pracovných príležitostí, znižovanie kúpyschopnosti, nárast chudoby	Nedostatočný vplyv opatrení v sociálnej oblasti	Nárast sociálno-patologických javov	Nízka
Ekonomické	Makroekonomická klíma, vplyv štátu na ekonomiku	Realizácia rozvojových projektov	Stagnácia	Vysoká

Zdroj: Vlastné spracovanie

Časť 2 - Strategická časť

Zdroje pre strategický rámec:

- problémová analýza,
- analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození (SWOT),
- analýza súčasného stavu v obci.

Tab. 20 Strategický plán obce Liptovský Michal na roky 2016 - 2020

Hlavný cieľ:	Ciele	Poradie cieľov	Merateľné ukazovatele
Zvýšiť kvalitu života občanov <i>Merateľný ukazovateľ: počet obyvateľov, spokojnosť obyvateľov (zdroj: prieskum)</i>	Zlepšiť dopravnú dostupnosť	1.	<i>Počet projektov na dobudovanie dopravnej infraštruktúry.</i> <i>Dobudovaná dopravná infraštruktúra – odhad v %.</i>
	Dobudovať občiansku infraštruktúru	2.	<i>Počet projektov na dobudovanie občianskej infraštruktúry.</i> <i>Dobudovaná občianska infraštruktúra – odhad v %.</i>
	Zvýšiť počet obyvateľov zapojených do športových aktivít v obci	3.	<i>Počet obyvateľov zapojených do organizovaných športových aktivít v obci.</i> <i>Počet členov športových klubov.</i>
	Rozšíriť poskytovanie sociálnych služieb	4.	<i>Počet nových sociálnych služieb poskytovaných v obci.</i> <i>Kapacita nových sociálnych služieb.</i>
	Rozvoj podnikania v obci	5.	<i>Počet nových podnikateľov a podnikov v obci/rok.</i> <i>Celkový počet podnikateľov a podnikov v obci.</i>

Časť 3 – Programová časť

Programová časť obsahuje zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie Programu rozvoja obce. Obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov na úroveň opatrení a aktivít. Všetky súčasti tohto programu sú výsledkom návrhov a diskusií pracovnej skupiny pre tvorbu PHSR.

Cieľ 1 Zlepšiť dopravnú dostupnosť

Opatrenie 1.1: Dobudovanie miestnych komunikácií Aktivity <i>Merateľný ukazovateľ</i>	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 1.1.1: Rekonštrukcia cesty Trojičnej ulice v dĺžke 142 m	2016-2020	Obec	-	150 000	EÚ fondy + štát
<i>Dĺžka rekonštruovanej cesty</i>					
Aktivita 1.1.2: Vybudovanie novej cesty na Záhradnej ulici v dĺžke 100m	2017-2020	Obec	-	83 000	EÚ fondy + štát
<i>Dĺžka vybudovanej cesty</i>					
Aktivita 1.1.3: Zabezpečiť úpravy parkovacích plôch (spevniť plochy, vyasfaltovať alebo opatriť zámkovou dlažbou, odvodniť)	2018-2020	Obec	-	73 000	EÚ fondy + štát
<i>Realizované úpravy parkovacích plôch</i>					
Aktivita 1.1.4: Vybudovať chodníky v dĺžke 215 m	2016-2020	Obec	-	30 000	EÚ fondy + štát
<i>Dĺžka vybudovaných chodníkov</i>					
Aktivita 1.1.5: Rekonštrukcia dvoch autobusových zastávok	2018-2020	Obec	-	10 000	EÚ fondy + štát
<i>Počet rekonštruovaných autobusových zastávok</i>					

Opatrenie 1.2: Riešenie dopravnej dostupnosti občanov do/zo zamestnania Aktivity <i>Merateľný ukazovateľ</i>	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 1.2.1: Zriaďiť spoločný mikrobús na dopravu do/zo zamestnania	2016-2020	Obec	Obec Bešeňová, Potok	30 000	EÚ fondy + štát
<i>Zriadenie spoločnej mikrobúsovej dopravy</i>					

Cieľ 2 Dobudovať občiansku infraštruktúru

Opatrenie 2.1: Vytvoriť podmienky na rozvoj kultúry Aktivity <i>Merateľný ukazovateľ</i>	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 2.1.1: Rekonštrukcia kultúrneho domu - výmena okien, dverí, zateplenie, kúrenie, zväčšenie priestorov knižnice	2016-2020	Obec	-	180 000	EÚ fondy + štát
<i>Realizovaná rekonštrukcia kultúrneho domu</i>					
Aktivita 2.1.2: Zriaďiť priestor v kultúrnom dome na stretávanie sa záujmových skupín, spolkov	2017-2020	Obec	-	20 000	EÚ fondy + štát
<i>Zriadený komunitný priestor v kultúrnom dome</i>					
Aktivita 2.1.3: Dobudovať oddychový parčík	2017-2020	Obec	-	18 000	EÚ fondy + štát
<i>Dobudovaný oddychový parčík</i>					
Aktivita 2.1.4: Rekonštrukcia obecného rozhlasu	2017-2020	Obec	-	10 000	EÚ fondy + štát
<i>Rekonštruovaný obecný rozhlas</i>					

Opatrenie 2.2: Efektívne zhodnotenie obecného majetku Aktivity <i>Merateľný ukazovateľ</i>	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 2.2.1: Rekonštrukcia budovy Obecného úradu – výmena strechy, dverí a okna	2016-2020	Obec	-	73 000	EÚ fondy + štát
<i>Rekonštruovaná budova Obecného úradu</i>					
Aktivita 2.2.2: Efektívne využitie budovy starej fary (rekonštrukcia - výmena strechy, dverí, okien, zateplenie, kúrenie a prestavba na komunitné centrum)	2016-2020	Obec	-	730 000	EÚ fondy + štát
<i>Realizovaná rekonštrukcia/prestavba na komunitné centrum</i>					

Cieľ 3 Rozšíriť poskytovanie sociálnych služieb

Opatrenie 3.1: Zriaďiť nové sociálne služby Aktivity <i>Merateľný ukazovateľ</i>	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 3.1.1: Vytvoriť službu rozvozu stravy pre dôchodcov	2016-2020	Obec	Iné obce	8 000	EÚ fondy + štát
<i>Zriadená služba rozvozu stravy pre dôchodcov/kapacita/počet klientov</i>					

Cieľ 4 Zvýšiť počet obyvateľov zapojených do športových aktivít v obci

Opatrenie 4.1: Zlepšiť podmienky na rozvoj športu Aktivity <i>Merateľný ukazovateľ</i>	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 4.1.1: Vybudovať športový areál (futbalové ihrisko a multifunčné ihrisko)	2016-2020	Obec	OZ	10 000	EÚ fondy + štát
<i>Vybudovaný športový areál</i>					
Aktivita 4.1.2: Podporiť vytvorenie športového klubu v obci	2016-2020	Obec	-	5 000	EÚ fondy + štát
<i>Vytvorený športový klub v obci/počet členov</i>					

Cieľ 5 Rozvoj podnikania v obci

Opatrenie 5.1: Vytvoriť podmienky na rozvoj podnikania Aktivity <i>Merateľný ukazovateľ</i>	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 5.1.1: Zorganizovať stretnutie komisie Obecného zastupiteľstva a súčasných a potenciálnych podnikateľov v obci s cieľom vytypovať možnosti rozvoja a podpory podnikania v obci	2016-2020	Obec	podnikatelia	5 000	EÚ fondy + štát
<i>Realizované stretnutie/počet účastníkov/závery zo stretnutia</i>					
Aktivita 5.1.2: Realizovať závery stretnutia z Aktivitu 1	2016-2020	Obec	-	2 000	EÚ fondy + štát
<i>Realizované závery zo stretnutia/zoznam</i>					

Stav projektovej pripravenosti investícií ukazuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 21 Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania PHSR (v €)

Názov investície	Rok začatia-plán	Technická príprava mesiac/rok	Cena podľa stavebného zámeru
	Rok dokončenia-plán	Územné rozhodnutie:	
		Stavebné povolenie:	
		Projektová dokumentácia:	
Rekonštrukcia kultúrneho domu - vykurovanie, stavebná časť	2016	10/12	180 000,00
	2020	05/13	
		05/14	
Rekonštrukcia miestnej komunikácie Trojičná	2016/2018		115 000,00
Stavebné úpravy obecného úradu	2016		73 000,00
	2020		
Rekonštrukcia miestnej komunikácie Záhradná	2017		83 000,00
	2020		
Revitalizácia verejného priestranstva	2017		73 000,00
	2020		
Stavebné úpravy , prestavba turistickej ubytovne na komunitné centrum	2018		73 000,00
	2020		
Multifunkčné ihrisko	2018		10 000,00
	2020		

Súlad cieľov Programu rozvoja obce Liptovský Michal s cieľmi SR a Žilinského kraja

Priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja na roky 2020-2030 pre Žilinský samosprávny kraj (ŽSK) v rámci prioritných oblastí nadväzujúce na 3 priority v stratégii Európa 2020:

Inteligentný rast: vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii

V kraji by mala byť napĺňaná inovačná stratégia s dôrazom na oblasti podľa schválenej Inovačnej politiky SR, a to najmä na informačné a komunikačné technológie, strojársky priemysel, dopravu a logistiku. Bude potrebné dbať najmä na dobudovanie nevyhnutnej infraštruktúry, minimálne jedného spoločného vedecko-technologického inkubátora.

Udržateľný rast: podpora ekologického a konkurencieschopného hospodárstva, ktoré efektívne využíva zdroje

V Žilinskom samosprávnom kraji by mali byť podporované strategické aktivity s dôrazom na podporu malého a stredného podnikania (MSP) a vytváranie podnikateľského prostredia v sektore služieb najmä v oblasti turizmu, logistiky a IKT a takisto je potrebné sústrediť sa na podporu podnikania na vidieku. Pre oblasť konkurencieschopnosti, rastu a podnikateľského prostredia v regióne bude potrebné nielen zvýšiť inovačnú výkonnosť, zrýchliť proces využívania IKT a informatizácie verejnej správy, dobudovať sieť podporných služieb pre podnikateľov, zlepšiť možnosti financovania MSP a cielene systematicky podporovať podnikanie v oblasti IKT, turizmu a logistiky a podnikanie na vidieku.

Podpora a rozvoj v oblasti životného prostredia v ŽSK by sa mala orientovať na zachovanie významných prírodných zdrojov a možnosť ich racionálneho využitia, na postupnú zmenu štruktúry priemyslu, služieb a poľnohospodárstva smerom k ekologickým/čistým technológiám a zmenu prístupu k tvorbe a zachovaniu krajiny a manažmentu chránených území.

Inkluzívny rast: podpora hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť

V ŽSK by mala byť podporovaná realizácia strategických aktivít s dôrazom na rozvoj rozhodujúcich priemyselných odvetví, rast sektoru služieb aj pre oblasť turizmu, logistiky a IKT. ŽSK ako jeden z mála regiónov SR sa dlhodobo snaží o systematický prístup k rozvoju ľudských zdrojov budovaním otvoreného prostredia a podporou pilotných projektov v oblasti celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva v súlade s Národným programom pre učiace sa regióny. Tieto aktivity je v ďalšom období vhodné viac prepojiť a tiež bude rozhodujúce rozvíjať najmä vhodný regionálne špecifický obsah ďalšieho vzdelávania a dôsledné monitorovanie a hodnotenie potrieb trhu práce aj s prepojením na cezhraničný trh práce a mobilitu.

V kraji by sa mali strategické aktivity realizovať s dôrazom na udržanie a vytváranie nových pracovných miest v rozhodujúcich priemyselných odvetviach, v sektore služieb, s ohľadom na podporu zamestnanosti vo vidieckych oblastiach. Medzi budúce rozhodujúce odvetvia regionálnej ekonomiky budú patriť automobilový priemysel, logistika a IKT a vo vidieckych oblastiach najmä lesné hospodárstvo, živočíšna výroba a turizmus. Bude potrebné vytvoriť podmienky na vytváranie nových a lepších pracovných miest v týchto odvetviach v spojení so zelenou ekonomikou. Dlhodobu a strategicky je potrebné riešiť otázku vytvárania a udržania vhodných pracovných príležitostí najmä pre absolventov škôl a znevýhodnené skupiny obyvateľstva (vidiecke obyvateľstvo s nízkou kvalifikáciou) a podporovať nielen nové formy práce, ale aj zakladanie rodinných podnikov.

Súlad cieľov Programu rozvoja obce Liptovský Michal s cieľmi Národnej stratégie regionálneho rozvoja 2020-2030 a s cieľmi Programu rozvoja Žilinského samosprávneho kraja pre roky 2015-2020 je uvedený v nasledujúcich dvoch tabuľkách.

Tab. 22 Súlad Programu rozvoja obce Liptovský Michal s Národnou stratégiou regionálneho rozvoja 2020/30

Ciele obce Liptovský Michal	Prioritné oblasti Národnej stratégie regionálneho rozvoja 2020/30		
	Inteligentný rast: vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii	Udržateľný rast: podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje	Inkluzívny rast: podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť
Cieľ 1 Zlepšiť dopravnú dostupnosť	x		
Cieľ 2 Dobudovať občiansku infraštruktúru			x
Cieľ 3 Rozšíriť poskytovanie sociálnych služieb			x
Cieľ 4 Zvýšiť počet obyvateľov zapojených do športových aktivít v obci			x
Cieľ 5 Rozvoj podnikania v obci		x	

Pozn: Súlad medzi cieľmi Programu rozvoja obce Liptovský Michal a prioritnými oblasťami Národnej stratégie regionálneho rozvoja je uvedený značkou „x“.

Zdroj: Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30

Tab. 23 Súlad Programu rozvoja obce Liptovský Michal s Programom rozvoja Žilinského samosprávneho kraja pre roky 2015 - 2020

Ciele obce Liptovský Michal	Strategické ciele ŽSK			
	Cieľ 1: Dobudovať kvalitné prepojenie kraja s európskymi dopravnými a komunikačnými sieťami, zlepšiť kvalitu životného prostredia a zabezpečiť udržateľnosť a efektívnosť využívania prírodných zdrojov	Cieľ 2: Zvýšiť konkurencieschopnosť ekonomiky a zlepšiť podnikateľské prostredie v kraji	Cieľ 3: Dosiahnuť vyššiu uplatniteľnosť ľudského kapitálu na trhu práce a sociálnu inklúziu všetkých znevýhodnených skupín	Cieľ 4: Rešpektovaním a rozvíjaním špecifických črt regiónov na území kraja podporovať rast ich atraktívnosti
Cieľ 1 Zlepšiť dopravnú dostupnosť	x			
Cieľ 2 Dobudovať občiansku infraštruktúru				x
Cieľ 3 Rozšíriť poskytovanie sociálnych služieb			x	
Cieľ 4 Zvýšiť počet obyvateľov zapojených do športových aktivít v obci				x
Cieľ 5 Rozvoj podnikania v obci		x		

Pozn: Súlad medzi cieľmi Programu rozvoja obce Liptovský Michal a prioritnými oblasťami Programu rozvoja Žilinského samosprávneho kraja pre roky 2015 – 2020 je uvedený značkou „x“.

Zdroj: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja na roky 2015 - 2023

Časť 4 - REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie a aktualizácie Programu rozvoja obce. Systém monitorovania a hodnotenia jeho plnenia je nastavený ustanovením merateľných ukazovateľov už v strategickej a programovej časti.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR

Garantom dokumentu je obec zastúpená starostom a najvyšším orgánom obce – obecným zastupiteľstvom. Pri samotnej realizácii PHSR sú zainteresovaní aj partneri, ktorí sa podieľajú na realizácii aktivít. Koordináciu realizácie Programu rozvoja obce bude vykonávať starosta.

Medzi hlavné úlohy obce bude patriť:

- riadiť implementáciu akčného plánu PHSR,
- realizovať projekty, ktoré prinesú pre obec želaný efekt a budú dlhodobu udržateľné,
- vyčleniť z rozpočtu obce finančné prostriedky potrebné na realizáciu navrhnutých aktivít,
- koordinovať spoluprácu s partnermi,
- pravidelne monitorovať aktivity a vyhodnocovať plnenie akčného plánu na základe stanovených merateľných ukazovateľov,
- vyhodnotiť ciele PHSR v strede a na konci obdobia,
- aktualizovať dokument podľa vzniknutej spoločenskej potreby.

PHSR je dokumentom, ktorého realizácia musí byť starostlivo sledovaná, a ktorý môže byť podľa potreby dopĺňaný a upravovaný.

Komunikačná stratégia

Koordinátor PHSR pravidelne komunikuje so subjektami, ktoré sú zodpovedné za realizáciu jednotlivých aktivít v rámci príslušných cieľov.

Komunikácia o PHSR bude realizovaná s viacerými cieľovými skupinami:

- občania obce – bude potrebné priebežne ich informovať o výsledkoch, konzultovať plán a spôsob realizácie jednotlivých aktivít so zástupcami občanov, s občianskymi združeniami a občianskymi iniciatívami a zapájať ich do realizácie, získavať inšpirácie, podporu a vonkajšie zdroje,
- miestne médiá – informovať o procese a výsledkoch realizácie PHSR s cieľom budovať pozitívny imidž obce.

Dokument bude propagovaný na webovom sídle obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom monitorovania a hodnotenia je zostaviť komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia ciele a opatrenia navrhnuté v Programe rozvoja obce. Obec bude postupovať podľa plánu monitorovania a hodnotenia PHSR (Tab. 24).

Tab. 24 Plán monitorovania a hodnotenia PHSR obce na roky 2016-2020

Aktivita	Termín	Správa
Monitorovanie realizácie PHSR - každoročne	1.1. – 28.2., k 31.12. predchádzajúceho roka	Monitorovacia
Hodnotenie uprostred obdobia realizácie PHSR	v roku 2018	Hodnotiaca priebežná
Hodnotenie po ukončení PHSR	v roku 2021	Hodnotiaca záverečná
Mimoriadna aktualizácia a hodnotenie PHSR	podľa potreby	Mimoriadna

Výstupom procesov budú monitorovacia správa (každoročne) a hodnotiaca správa (v strede a na konci obdobia platnosti PHSR), v ktorých budú uvedené závery monitorovania, resp. hodnotenia a odporúčania na ďalšie obdobie. So správami budú oboznámení poslanci obecného zastupiteľstva a verejnosť.

Monitorovanie poskytne informácie o realizácii aktivít a projektov formou merateľných ukazovateľov. Monitorovanie bude slúžiť ako podklad pre hodnotenie PHSR.

Hodnotenie PHSR sa vykonáva na úrovni plnenia cieľov, to znamená, že sledujeme ukazovatele účinkov (dopadov). Toto hodnotenie bude realizované v roku 2021, po ukončení platnosti PHSR. Zároveň sa bude realizovať aj v polovici obdobia platnosti PHSR (v r. 2018) a bude spojené so zisťovaním, či a ako sa zmenila spoločenská a ekonomická situácia a podľa potreby bude možné urobiť revíziu PHSR.

Hodnotenie poskytne informácie o vplyve realizovaných opatrení na obec a bude podkladom na aktualizáciu PHSR zohľadňujúc prebiehajúce zmeny. V prípade potreby hodnotenie PHSR bude možné realizovať na základe rozhodnutia kompetentných orgánov.

Akčný plán na rok 2016

Akčný plán obsahuje tie aktivity, ktorých realizácia alebo jej začiatok sú naplánované na rok 2016. Pre zabezpečenie ich realizácie by mal byť v súlade s rozpočtom obce.

Cieľ 1 Zlepšiť dopravnú dostupnosť

Opatrenie 1.1: Dobudovanie miestnych komunikácií Aktivity	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 1.1.1: Rekonštrukcia cesty Trojičnej ulice v dĺžke 142 m	2016-2020	Obec	-	150 000	EÚ fondy + štát
Aktivita 1.1.4: Vybudovať chodníky v dĺžke 215 m	2016-2020	Obec	-	30 000	EÚ fondy + štát

Opatrenie 1.2: Riešenie dopravnej dostupnosti občanov do/zo zamestnania Aktivity	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 1.2.1: Zriaďiť spoločný 33mikrobus na dopravu do/zo zamestnania	2016-2020	Obec	Obec Bešeňová, Potok	30 000	EÚ fondy + štát

Cieľ 2 Dobudovať občiansku infraštruktúru

Opatrenie 2.1: Vytvoriť podmienky na rozvoj kultúry Aktivity	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 2.1.1: Rekonštrukcia kultúrneho domu - výmena okien, dverí, zateplenie, kúrenie, zväčšenie priestorov knižnice	2016-2020	Obec	-	180 000	EÚ fondy + štát

Opatrenie 2.2: Efektívne zhodnotenie obecného majetku Aktivity	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 2.2.1: Rekonštrukcia budovy Obecného úradu – výmena strechy, dverí a okna	2016-2020	Obec	-	73 000	EÚ fondy + štát
Aktivita 2.2.2: Efektívne využitie budovy starej fary (rekonštrukcia - výmena strechy, dverí, okien,	2016-2020	Obec	-	730 000	EÚ fondy + štát

zateplenie, kúrenie a prestavba na komunitné centrum)					
---	--	--	--	--	--

Cieľ 3 Rozšíriť poskytovanie sociálnych služieb

Opatrenie 3.1: Zriaďiť nové sociálne služby Aktivity	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 3.1.1: Vytvoriť službu rozvozu stravy pre dôchodcov	2016-2020	Obec	Iné obce	8 000	EÚ fondy + štát

Cieľ 4 Zvýšiť počet obyvateľov zapojených do športových aktivít v obci

Opatrenie 4.1: Zlepšiť podmienky na rozvoj športu Aktivity	Obdobie realizácie	Zodpovedná inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 4.1.1: Vybudovať športový areál (futbalové ihrisko + multifunčné ihrisko)	2016-2020	Obec	OZ	10 000	EÚ fondy + štát
Aktivita 4.1.2: Podporiť vytvorenie športového klubu v obci	2016-2020	Obec	-	5 000	EÚ fondy + štát

Cieľ 5 Rozvoj podnikania v obci

Opatrenie 5.1: Vytvoriť podmienky na rozvoj podnikania Aktivity	Obdobie realizácie	Zodp. inštitúcia	Partner/i	Výška financií v (€)	Zdroj financií
Aktivita 5.1.1: Zorganizovať stretnutie komisie Obecného zastupiteľstva a súčasných a potenciálnych podnikateľov v obci s cieľom vytypovať možnosti rozvoja a podpory podnikania v obci	2016-2020	Obec	Podnikatelia	5 000	EÚ fondy + štát
Aktivita 5.1.2: Realizovať závery stretnutia z Aktivít 1	2016-2020	Obec	-	2 000	EÚ fondy + štát

Časť 5 - FINANČNÁ ČASŤ

Finančná časť obsahuje finančné plány, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce.

Financovanie PHSR a akčného plánu bude viaczdrojové. Bude sa opierať o rozpočet obce, finančné zdroje partnerov, zdroje EÚ, súkromné a ďalšie zdroje.

Možnosti financovania

Podľa § 4 zákona č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja sa regionálny rozvoj financuje z viacerých zdrojov:

- a) zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev,
- b) zo štátnych účelových fondov,
- c) z rozpočtov vyšších územných celkov,
- d) z rozpočtov obcí,
- e) z prostriedkov fyzických osôb,
- f) z prostriedkov právnických osôb,
- g) z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
- h) z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,
- i) z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.

Doplňkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov EÚ. Ich využitie na financovanie jednotlivých projektov je možné stanoviť iba indikatívne. V programovom období do roku 2020 budú možnosti financovania Programu rozvoja obce tvorené vlastnými zdrojmi podľa stavu rozpočtu obce, externými zdrojmi od štátu, v menšej miere aj prostredníctvom rôznych donorských a sponzorských zdrojov.

Indikatívny finančný plán

Indikatívny finančný plán sumarizuje výšku financií potrebnú na realizáciu jednotlivých aktivít plánovaných v PHSR (Tab. 25).

Tab. 25 Indikativný ropočet Programu rozvoja obce v €

Cieľ	Obdobie			Spolu
	2016-2020	2017-2020	2018-2020	
1	210 000	83 000	83 000	376 000
2	983 000	48 000	-	1 031 000
3	8 000	-	-	8 000
4	15 000	-	-	15 000
5	7 000	-	-	7 000
Spolu	1 223 000	131 000	83 000	1 437 000

Plán viaczdrojového financovania

Plán viaczdrojového financovania je prehľadom zamýšľaného zapojenia sociálno-ekonomických partnerov v území do realizácie Programu rozvoja obce. Tabuľka 26 v členení podľa zdrojov financovania bola zostavená na základe predpokladaných nákladov na realizáciu projektov uvedených v programovej časti PHSR.

Tab. 26 Viaczdrojové financovanie Programu rozvoja obce (v €)

Cieľ 1	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu	
Opatrenie 1.1	273 000	138 000	135 000	-	-	273 000	-
Opatrenie 1.2	30 000	10 000	10 000	-	4 000	24 000	6 000
Spolu	303 000	148 000	145 000	-	4 000	297 000	6 000
Cieľ 2	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu	
Opatrenie 2.1	228 000	100 000	100 000	-	28 000	228 000	-
Opatrenie 2.2	803 000	600 000	100 000	-	103 000	803 000	-
Spolu	1 031 000	700 000	200 000	-	131 000	1 031 000	-

Cieľ 3	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu	
Opatrenie 3.1	8 000	4 000	4 000	-	-	8 000	-
Spolu	8 000	4 000	4 000	-	-	8 000	-
..Cieľ 4	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu	
Opatrenie 4.1	15 000	8 000	2 000	-	5 000	15 000	-
Spolu	15 000	8 000	2 000	-	5 000	15 000	-
.Cieľ 5	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu	
Opatrenie 5.1	7 000	2 500	2 500	-	1 000	6 000	1 000
Spolu	7 000	2 500	2 500	-	1 000	6 000	1 000

Príloha 1

Ex-post hodnotenie realizácie PHSR za minulé obdobie

Číslo a názov aktivity	Klasifikácia investície (stavby) - triedy	Rok začatia	Cena podľa vykonávacieho projektu		Objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov			
		Rok dokončenia	Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov	Z toho verejné investície	Štátny rozpočet	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Rozpočet EÚ
2112 Miestne komunikácie	2112 - Miestne komunikácie	2010	80 265,32	80 265,32	2010	80 265,32	80 265,32	26 037	3 227,13		51 001,67
		2010									
2223 Miestne kanalizácie	2223 - Miestne kanalizácie	2009	140 494,92	140 494,92	2009	140 494,92	140 494,92		6 688,32	133 767,00	
		2009									
Rozšírenie verejného osvetlenia		2014	3 347,06	3 347,06	2014				3 347,06		
		2014									

Príloha 2

Problémové analýzy obce

Problémová analýza je výsledkom práce pracovnej skupiny obce Liptovský Michal pre tvorbu Programu rozvoja obce na roky 2015-2020. V tejto etape boli identifikované najväčšie problémy, ktoré z hľadiska ďalšieho rozvoja v súčasnosti obec má. Pre každý problém bol následne vytvorený strom problémov, v ktorom boli pomenované príčiny a následky každého problému.

V obci Liptovský Michal boli pomenované tieto problémy. Uvádzame ich v poradí podľa dôležitosti, ako ju určila pracovná skupina obce:

1. Nedostatočná infraštruktúra,
2. Nedostatočné možnosti na rozvoj športu,
3. Znížená kvalita životného prostredia,
4. Chýbajúce služby,
5. Nevhodná poloha obce - bariéry vytvorené cestou č. 18, diaľnicou a železnicou (v dôsledku toho nie je možný rozvoj obce čo do stavebných pozemkov, samé ochranné pásma a pod., ďalej v dôsledku tunela, ktorý je postavený pre železniciu, obec L. Michal nemôže svojim občanom zabezpečiť vývoz odpadu, chrániť ich keď vypukne požiar, nemôžu sa tam dostať poľnohospodárske stroje, napr. kombajn, ani väčšie stavebné mechanizmy, jedna pätina obce je doslova odrezaná od sveta).

Nižšie uvádzame stromy problémov, v ktorých je vždy problém uvedený v strede tabuľky, v hornej časti tabuľky sú následky, aké má neriešenie problému na obec a v dolnej časti tabuľky sú príčiny problému.

Stromy problémov

NÁSLEDKY:				
Poruchy na autách	Neestetický vzhľad budovy	Znehodnotenie budovy		
Prašnosť, znečistenie, znížená kvalita života	Slabo rozvinutý kultúrny život	Zatekanie do miestností budovy	Znehodnotenie priestoru	
Nespokojnosť občanov	Nemožnosť plnohodnotne využívať KD, zima v KD	Neestetický vzhľad budovy	Nemožnosť využitia priestoru	Nákladnosť pohrebov
Problém: Nedostatočná infraštruktúra				
PRÍČINY:				
Potrebná rekonštrukcia cesty Trojičnej ulice a nová cesta na Záhradnej ulici	Potrebná rekonštrukcia viacerých obecných budov a KD – potrebná výmena okien			Chýbajúci dom smútku
	KD – potrebná výmena okien, dverí, zateplenie, kúrenie	Obecný úrad – výmena strechy, dverí a okna	Stará fara (obecná budova, momentálne prázdna) – potrebná výmena strechy, dverí, okien, zateplenie, kúrenie	
	Neúspešnosť podaných projektov			
Neostatok financií				

NÁSLEDKY:	
Nepľnohodnotné využitie voľného času	Ľudia chodia za športom do iných obcí
Slabá motivácia k športu	Nezáujem o šport
Problém: Nedostatočné možnosti na rozvoj športu	
PRÍČINY:	
Chýbajúci športový klub	Chýbajúci športový areál (futbalové ihrisko)
Nedostatočné financie	
Slabá športová história	

NÁSLEDKY		
Nespokojnosť občanov, znížená kvalita života		
Obmedzenie cestovného ruchu		
Problém: Znížená kvalita životného prostredia		
PRÍČINY		
Hluk z diaľnice a železnice	Zápach zo skládky v Partizánskej Ľupči (založená firmou MONDI)	Zápach z ČOV
Nevhodná poloha obce	Zlé situovanie skládky, ciest a železnice	Jedna pätina obce nemá prístup ku svojim obydliam pre kuka voz, väčšie stavebné mechanizmy a najmä požiaru ochranu proti požiaru – hasičské autá

NÁSLEDKY:	
Znížená kvalita života občanov	
Zaťaženosť príbuzných, ktorí pracujú	Znížený záujem o cestovný ruch
Problém: Chýbajúce služby	
PRÍČINY:	
Chýba služba rozvozu stravy pre dôchodcov	Chýbajúce služby – reštaurácie, bar, pohostinstvo
Chýbajúce priestory	Nevhodné susedské vzťahy a podmienky
Chýbajúce financie	Chýbajúce priestory
	Nedostatočná motivácia, nezáujem

NÁSLEDKY:	
Časová náročnosť prepravy	
Zvýšené náklady na cestovanie	Chýba dostupnosť do práce – nie sú spoje
Ohrozenie bezpečnosti	Nemožnosť rozrastania sa obce, nemožnosť novej výstavby v obci
Problém: Nevhodná poloha obce	
PRÍČINY:	
Veľká vzdialenosť k železničnej zastávke	Ohraničenie obce z každej strany – železnica, cesta
Nevhodná poloha obce	